

Մանգրամի Էֆեար

Մ Ի Ի Ն Ա Տ Ի Ի

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅՅԵ ՎԵ ՄԵՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԵ

ԳԻՐԻՆՃԻ ՍԵՆԵ

1866 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 28 ՉԱՐՇԷՄՊԻՆ

ՆԻՒՄԵՐՈ 161

Մանգրամի Էֆեար համար 6 հանրի սենեակ 300
հիմունք վերինը, սենեակ գրքակցի, բաժնի փարաք տախի
իլինոն օլարագ, 200 ղշ՝ օլուգ, ալթը այլը 100 ղշ՝ օլա-
գամ, վե նիւսիւնի տախի 50 ար փարայա՝ սաթը լաճագ տըր :

Իլանթըն պէ՛հը սաթը լաճագ իլին, պի-
րինճի տե՛ֆատա 5, իրինճի տե՛ֆատա 2,
վե իւլինճիւ վե սայիր տե՛ֆալարաւ 1
էր ղուրուշ ալթընաճագ տըր :

Մէքթուգ վե սայիրէ, Պէյ-օղլունա տօղթու-եօլա-
467 նիւսիւն խանէտէ ԼԵՎԱՆԹ ՀԵՐԱԼՏ Թաղա-
նէսինտէ, Կարապետ 8. Փանոսեանէ կեօնտէրիլէ՛ք տիր :

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹՐ ՏԱՅԻՐԻՅԵ

Հանեա, 23 սեպտեմբեր.

«Վազաա Մուսթաֆա բաշա հազ-
րէթլէրինն պուրաեա թէչօրիլէրիլէ,
անիտէ ասայիլն ամմէ՛ք պիւլիւք պիր իս-
լահաթ վազը ղլմուշ տուր. լաքին իիւ-
թիլալճա հիշ պիր թէչսսիր կէօրիլէմէ-
միշ տիր իսմայիլ բաշա հազրէթլէրի հիւ-
քիւմէթիինն սօն հաթթասընտա վուգու-
պուլան գըթթալ, Մուսթաֆա բաշա
հազրէթլէրի կիւնիւնտէ գաթան վու-
գու պուլմամըշ տըր. միւշարիլէ՛ճ հազ-
րէթլէրի թարաֆընտան կիրիտիլէր հազ-
գընտա գուհուրա կէլէ՛ք օլան լութֆ ու-
ինամարա տայիր հիշ պիր շէյ սէօյլէնտի-
կինն իշիտէմէմիշիւմ տիր. շէօյլէ քի քէն-
տի պէեաննամէլէրինտէ պիր գաշ գա-
բալը վատարտան պաշգա պիր շէյ կէօ-
րիւլմէտիքտէն պաշգա, աթիվ ումումի-
լէեէ տայիր պիր լուղէթ տախի կէօ-
րիւլմէմիշ տիր. վե աթիվ ումումի իլա-
նը օլմատըգճա իսէ, պու ուլղունսուգ-
լուղուն տէֆի միւմքին օլամանաճագ-
տըր, Չաթէն մէգքիւր իլաննամէյի կէօր-
միւշ օլտուղունուգտան, սուրէթինն պէ-
եան իլէմէքլէքտէն սարֆը նազար իտէ-
րիւմ :

«Իսմայիլ բաշա հազրէթլէրի իսարէ-
յի մէգմումէլէրինն ֆէտա օլարագ, խայ-
լի վազըթտան պէրու մահպէստէ պու-
լունան հաճի Էօրկի զօրպալարա կէօն-
տէրիլմիշ իսէտէ, զօրպալար մէգումա,
«Մատամ քի էվիմիգի պարգըմըզը, վե
պաղ պաղչէ, վե թարլա, վե մահսուլա-
թըմըզը ղայպ իտէրէք, եալընըզ պիր
գուրու ճանըմըզ գալմըշ տըր, իմոի, լա-
ղըմ տըր քի թա էօլէ՛ք իմիգ տազըգա-
եա գատար հըֆընա չալըշալըմ՝ ճէ-
վապընը վէրմիշէր տիր. կէօրիւնիւշէ
նէզարէն, զօրպալար ասլա տայիրէյի ի-

թաթա տախիլ օլմանըզ, վե հէր
հալտէ իսթիգլալիլէթլէրի իտտասարն-
տա կէզէ՛քլէր տիր :

«Օրիգ մատտէսի, հէր նէ գատար
սիգէ պիլտիրտիլիւմ վազըթ տիւշիւնմէ-
միշ իտիւմ իսէտէ, գիեատէսիլէ էհէմ-
միլէթէք քէսպ իթմիշ տիր. Մըսըր աս-
կէրլէրի չօգ սըզընթը չէքմիշէր, վե 4
թապուրուն պազըլէսի էսիր տիւշմիւշ
տիր. Ասաքիրի մէրգումէնն պու պօզ-
ղունլուղունա սէպէպ իսմայիլ բաշանըն
իթթիլալ իլէտիկի թարիգ օլմուշ օլ-
մասը իհթիմալտէն տիր, չիւնքի առաքի-
րին, հալասը սազըրիլ վե մուհաֆազասը
միւշքիլ պիր մահէլտէ գալմալար իու-
սուսունտա իսրար իթմիշ տիր. հալ պու-
քի, Շահին բաշա մահէլի մէգպուրուն
թէրք իտիլմէսինն տայիր նասիհաթլար
վէրմիշ տիր. Պունտանտա գաթինազար,
Օսմանը ասկէրլէրի օլ գատար ուզագ պիր
մահէլտէ իգամէ իթտիրիլմիշ տիր քի հի-
նի իգթիգատէ Մըսըր ասկէրինն իմոա-
տընա եթիլմէլէրի միւմքին օլամամըշ
տըր. Պու գալպատան կիրիտիլէր քէսպի
ճէսարէթ իթմիշէր, վե գաթէն իհթի-
եաճը չէտիլէրի տէրքեար օլան սիլահ-
լար թէտարիլէնն տախի միւեեստէր օլ-
մուշտար տըր :

«Մալազատա վուգու պուլան միւ-
տարէպէ բազար կիւնիւնտէն բազար իր-
թէսի էօլէսինն գատար տէվամ իթմիշ,
վե ասաքիրի Շահանն իքի թապուր նի-
զամ ասկէրինտէն, պիր գաշ եիւզ նէֆէր
Արնափուտարտան, վե եթիլէրտէն միւ-
րէթթէպ օլուպ, վե իսթիլմէսինն իս-
անճագ 1500 քիշիտէն իպարէթ օլտուգ-
լարը հալտէ, եթիլլէր անիտէ գալմըշտար,
վե չու միւտարէպէտէ գաշ քիշի թէլէֆ
օլտուղուն մալիւմ օլամամըշ իսէտէ, Բոււմ-
լարըն լազըրտընա նազարէն, քէնտի գա-

եաթլարը բէք ազ օլուպ, վե նիզամ աս-
կէրի իմոատա եթիլէնն գատար ղալէ-
պէ քէնտի թարաֆլարընտա պուլուն-
մուշ տուր :

«Վազաա, եթիլ իսլամըար Գանդի-
ատա, վե ասաքիր տախի թէթիմոտա,
պազը ուլղունսուգ հարէթթլէրէ ճիւ-
րաթ իթմիշէր տիր, Գօնսօլսիսանէլէր
իլէ, ինկիլիզ պէլիլի վիզարա նամ սէ-
ֆինէնն վե իթալեա գօրվէթի Բրէնսէս
Գլօթիլտին գաթիտանլարընտան ալթնան
մալիւմաթլարա նէզարէն, պազը քէօյլէր
եաղմա իտիլիպ, իսթիլեարար, գատարն-
լար, վե չօճուգլար ասլա ըէճա վե նի-
եազլարընա պազըլմաեարագ գաթիլ իտիլ-
միշէր, վե քիլիսէլէրէ տախի հազարէթ-
լէր օլունմուշ տուր, Գաթիլ օլունանլար-
տան 30 նէֆէրինն իսթիլէրինն Էուճան
գօնսօլա վէքիլ պիլմէքտէ օլուպ, վե
քեաֆֆէսի իսէ 70 նէֆէրէ պալիղ օլ-
մուշ տուր տէնիլմէքտէ տիր :

«Պունտան իքի իւշ կիւն սօնրա, ս-
աքիր Ալիա-Միրօն եազընընտա զօրպա-
լար իւզէրինն հիւճում իթմիշ, վե իւր-
րիսթիեանլարըն ըիվայէթինն կէօրէ պիր
ուֆագ միւտարէպէ, վե Օսմանըլարա կէօ-
րէ չէտիտ պիր մուհարէպէ վուգու պուլ-
մուշ, վե զօրպալար կէրի չէքիլմէեէ
մէճուր օլմուշտար տըր. Ասկէրլէր քէօյ-
լէրի եաղմա իթմիշէր, վե պիր գաշ նէ-
ֆէր գօնսօլա վէքիլինն էվինն կիտէրէք,
խայլիճէ խասարաթ վէրմիշէր տիր. Բէ-
թիմօ ճիվարընտա քէային օլան քէօյլէր-
տէն պիրիսինտէ, պիր ինկիլիզ մասլա-
հաթ կիւզարը խանէսի խարապ իտիլ-
միշ տիր. Մէրգումուն զարալը իշին 120
պին ղուրուշա պալիղ օլմուշ տուր տէ-
նիլմէքտէ տիր. Բէթիմօ եազընընտա վու-
գու պուլան միւտարէպէտէ, զօրպալար
չէհիլէ գատար ասաքիրին արգասընտան
տիւշմիւշէր, վե քէնտի սէօյլէտիլէրինն

կէօրէ, եկէր մերտիւմէնէրի օլմուշ օլսա իմիշ, շէհրի տախի զապթ իտէպիլէճէք, լէր իմիշ, Գիզամաստա զուհուրա կէլէն միւտարէպէտէ, խրիսթիեանլար ասկէր լէրի գալէյէ գատար գովալամըշլար իսէտէ, լիմանտա պուլունան պիր պէյլէք կէմիսի աթէշինի կէօրտիւքլէրի կիպի Ֆիրարէ մէճպուր օլմուշլար տըր: Սէլի նօտա պաշգա պիր միւտարէպէ վուգու պուլմուշ իսէտէ, օլ պապտէ լաեղղը պիր մալիւմաթ ալամամըշլար տըր: Փագաթ մէյտանը մուհարէպէ խրիսթիեանլար գալմըշ տըր:

« Նիհայէթ իւլ էմր, Այիա-Միրոն միւտարէպէսի միւսթէսնա թուրուտուղու հալտէ, խրիսթիեանլար հէր եէրտէ իյի վուրուշմուշլար, վէ չօգուգ աւտամ զայպ իթմէմիշլէր տիր: Տիւնքի կիւն Մալագատան էօթէտէ, օն պիր պին ապէր, Բոււմարըն մէվըլարը իւգէրինէ հիւճում իթմիշլէր, գալլա ախշամա գատար տէվամ իթմիշ, վէ զօրպալարտան զիեաւտէ ասաքիր թարաֆընտա թէլէ-Ֆարթ վուգու պուլմուշ տուր: Մէվա-գըլի մահէլիյէ, ասկէրտէն զիեաւտէ կիւրիտիլէյին իշլէրինէ եարամագտա տըր: Մէօյլէտիկինէ կէօրէ պիր միւտարէպէ տախի թիրամիտա վուգու պուլմուշ տուր, մահէլի մէգպուր պիր օվա օլուպ, Մալագատան եալընըգ իքի սաաթ մէսաֆէտէ պուլունամագտա տըր: Մէգ-քիւր մուհարէպէտէ ումուսի պիր հիւճումտան զօրպալար իճթինապ իթմէքտէ օլտուգլարընտան, ասաքիրճէ պիւլիւք պիր մէնֆաաթ հասըր օլամամըշ տըր: Իշլիթտիկիմիզէ կէօրէ, օլ կիճէ ասաքիր քէնտի Մալագա տաղը էթէյինտէ վաղը օլան էսկի մէվըլարնա չէքիլմիշ տիր:

« խրիսթիեանլար պուլ հաֆթա զուհուրեաֆթէ օլան իճրաաթ իւգէրինէ քէսպի ճէսարէթ իթմիշ սլուպ, վէ թաւրաֆէյն իւգէրինտէ տախի պիր մէգհէպ զայրէթի էսէրի կէօրիւնմէքտէ օլտուղունտան, պուլ զայլէնին ուգուն միւտաթէ սիւրէճէկինտէն զօրգուլմագտա տըր:

« Շիմտիքի հալ լիմանըմըգտա պիր իթալէա գօրվէթի, պիր Ֆրանսըգ զըրհէ կէմիսի, վէ պիրէր գըթա տախի Բուսիա, ինկիլթէրա, վէ Ֆրանսա հարպ կէմիլէրի պուլունամագտա տըր: »

Լէվան Զէր-տ:

Լէվանթըն պուլ մէքթուպունտան սօնրա վուգու պուլան միւտարէպէլէրտէ, զայլէպէնին ասաքիրի Շահանէ թաւրաֆընտա զալտըղը շէյլէ տուրտուն, Օսմանըճա զաղէթալարտա, մէգքիւր մէքթուպուա եաղըլանլարըն չօղունտէն մուղայիրի օգունմուշ, վէ պաղըսը տախի ճէրհ իտիլմիշ տիր:

Պուլ կիւնլէրտէ կիրիտտէն եէնի պիր

հափաթիս ալընամամար, չօգլարըն մէրազընը մուճիպ օլմագտա տըր: Վէ պուսիւքիւթտէն անլաշըմագտա տըր քի, Մուսթաֆա բաշա հազըթլէրի թարաֆընտան հազըլանլարըն էմր ու թէն պիհ օլունան ումուսի պիր հիւճում հէնուգ վուգու պուլմամըշ տըր:

— Տիւնքի Գուրիէ տ'Օրիանտա, պիւղիմ Հաճըն մէքթուպունտէն մահէլի թէրճէմէսի օգունտուգտան սօնրա, չու աթիտէքի տիգգաթա շաեան պիր միւլա-հազա տախի օգունմուշ տուր: Եանի,

« Հաճի Յարութիւն աղանըն չու հալէքթի մէմուհէսինէ մուգապիլ, թաւրաֆը Սալթանաթը սէնիյեթտէն միւքեա-Ֆաթլար իհսան պուլլուլմաճաղը մէմուլի գալիտէն տիր: մէքթումուն պուլ հարէ-քէթի, պաղը էվսօպա զաղէթալարընըն, կիւեա թիւրքիեա խրիսթիեանլարըն իսեանէ հազըր տըրլար կիպի կէօսթէրմէլէրինէ գարշը բէքալէա պիր ճէվապ սաեղլա սէզա տըր: »

— Մահպէտէ պուլունան Ջէյթին չօրպաճըլարըն իշին, Բուսիլի թարաֆընա պիւլա մուհաքէմէ նէֆ օլունամագլար տըր տէյի, պիր հաֆթա տան պէրու պիր հափաթիս կէզմէքտէ իտի իսէտէ, պէօյլէ պիր աուլ ու աուպէթ վաղթինտէ էօյլէ պիր շէյ օլմագ իթիգատըլա, « Եա պունտա պիր եանլըլըգ օլմալը տըր վէ եալիտ պունլարընպիր կիպի ճիւնհասը պուլունամալը տըր » տէեէրէք ինանլա էհէմ միյեթ վիւմէքտէ տէյիլ իտիք: հալ պուքի տիւնքի ալտըղըմըգ մալիւմաթանա-գարէն, մէքթումուն չօրպաճըլար պուլ հափաթիս սլարագ, զիեաւտէսիյէ էսէֆ իթմէյէ պաշլամըշլար, վէ բաթրիքիսանէյէ խապեր կէօնտէրէրէք, պարի հիշ տէյիլ իսէ, սայիր նիշէլէր միսիլու քէնտիլէրին տախի իսթանպօլտա գալմալարընա միւսա-տտէ պուլլուլմալը գըմընտա Պապրալինին լուսթի ու քէրէմինի իսթիտա իյլէմէսի-նի բէճա իյլէմիշլէր, վէ իսթանպօլտան տահա ուկագ վէ հիշ թանըմալըլարը, վէ տիլ ու տիւրգլարընը պիւլմէտիքլէրի մէմէքթէթլէրէ կիթմէքլին, քէնտիլէրճէ էօլիւմուն տահա պէսթէր պիր տէրա ու էլէմ իտուկինի իֆատէ իթտիրմիշլէր իսէտէ, բաթրիքիսանէտէն անճագ չու « Նէ » եարալմ, պիգիմ էլիմիգտէն նէ կէլիւր, արթըգ օ Տէվէթին պիլէճէյի շէյ տիր: նասըլ իսթէր իսէ էօյլէ եարար » քէտէրպալիշ ճէվապընը ալտըղլարընտան, տիւլարը մէյիուսիյեթ օլմուշլար տըր: վէ չուրասը զիեաւտէ էսէֆ օլունամեա շաեան տըր քի, մէրգուման չօրպաճըլարտան պիրիսի քէյֆիք օլտուղու հալտէ պուլ հափաթիս իշլիմիշ տիր:

Վագաա, Պապր ալինին բէյինէ գարշը բաթրիքիսանէնին հիշ պիր շէյ եարմաեա գուտրէթ վէ հուգուգու Էօգ տուր,

լաքին, հիշ տէյիլ իսէ, հէր աուամ գա-տար եալվարըպ, բէճա իտիպ, վէ շէֆգաթ ու մէրհամէթի ֆատիշահի թահսիլէ չալըմագլըղա հէր վաղըթ վէ հէր տա-գըգա հէմ գուտրէթի վէ հէմտէ հու-գուգու վար տըր:

Փաթրիքիսանէ քէնտի վագթ ու նու-Ֆուգունու, Մասիս կիպի զաթէն միւ-տահէնէճի պիր զաղէթա իշին նըշան իսթիտալընա սարֆ իտէրէք, տահա զիեա-տէ միւտահէնէճիլինի մուճիպ օլմագ-տան իսէ, էօյլէ պիլարէլէրին խէլասընա սարֆ իթսէ, աճէպա քէնտի վաճիպէյի զիմմէթինի էտա իթմիշ օլմագ մը:

Մասիս նըշան ալմըշ իմիշ քիմէնին վա-զիֆէսի տէյիլ տիր, չիւնքի բաթրիքիսանէ թագրիր իթտիքտէն սօնրա, եասագճը պապա Մարգար իշին տախի պիր նըշան իհսան պուլլուլմալըն իհթիմալտէն տիր, վէ հէմտէ Մասիստէն բէք չօգ զիեաւտէ լա-յըգ տըր տէնիլսէ ճայիլ տիր: չիւնքի գէ-վալլը աուամ օթուգ սէնտէն պէրու միլէթէ երտմէթ իթտիքտէն սօնրա, շիմտի իսէ, օլ իսթիեալ հալինտէ սայիր արգատաշլարըլա պէրապէր, գանն իտէ-րիգ քի ճէպլէրինտէ պէշ զուրուշ պուլ-լունամալընտան, Արապիսթան տէվէ-լէրի կիպի աճըղա տախի տաեանմագտա, վէ ախշամա գատար սագըգ չիյնէեէրէք կէչինմէքտէ տիր: . . . հալ պուլ քի, մէր-գուման չօրպաճըլարըն գա՞նդի ճիւնհա վէ թագաիրաթ իլէ պուրաեա կէօնտէ-րիլիշ օլմալարընը, վէ պուրաւա գա՞նդի մէճիստէ մուհաքէմէլէրինէ պաղըլտըղը-նը, վէ սիւրկիւնէ կիտէճէքլէրինին սա-հիհ օլուպ օլմալտըղընը, վէ նէրէյէ վէ նէ Էօլտա կէօնտէրէճէքլէրինի, վէ կէչէն սէնէ պուրաւա իքէն, մէմէքթէթլէրինէ ալտէթէ միւսաւտէյի սէնիյեթ էրգան պուլլուլտուգտան սօնրա, չու շիմտիքի հալ ու հարէքթէթլէրին սէպէպի նէ՞ օլ-տուղունու պիլմէք վէ անլամագ, վէ քէ-գայիք Չարսանճագ, Մուշ, Մըսըր, Չի-միշկէգէք, Լիլին, Սիս վէ Ալթաւմար վէ մահալ ի սայիրէ իշլէրինին նէրէտէ գա-տը վէ նէ՞ տուրէթ քէսպ իթտի, վէ Սահանալըլու թիւնտան նէ խապեր վար տըր, վէ գայրիհիւմ վէ գայրիհիւմ պուն-լարը պիգըսթ բաթրիքիսանէտէն իշլիթ-մէք վէ տիյնէմէք, հէլքէսին մէրագ վէ արգուսինտէն տիր:

— . . . Խմբագիր:

Չմշկածակու մէջ տեղի ունեցած գժտու-թեանց եւ անպատեհութեանց բուն չարժա-ոթիւր Ձեր Ազգասէր Թերթին լուսաւոր հա-ռապայթիւր հարազատ գրչի մը ճշգրիտ արտադրութիւնը տեսնալով անխուսաբելի պարտիւք բեռնաւորեալ հարկադրեցանք մենք ալ իրաւամբ այս մասին դոյզն ինչ գիտողութիւններ ընել, վասն զի միջնե-ցարդ, իբրեւ սոսկ հանդիսական անկողմնա-բար կը դիտէինք, որ այս աղետալի աղ-

մուկը, գուցէ օր մը խաղաւար կերպով կը լուծուի բոլորովին, սակայն այս անգամ ի յեղակարծութեան պահու ելեքտրական թելի մը չարագուշակ լուրը անանկ սարսուռ մը ազդեց մեզ, որ հողմածին մը չկրնար տանել: Բողոք մներ ասիկայ որ վիճակնուս Մաղլըման Առաքել վարդապետին խոհեմութիւնները . . . կը փայլեցնէր, ամին իրի անտարբերութիւննիս մերկանալով ստիպուեցանք ազգին թշուառութեան վրայ գլխութեան եւ կարեկցութեան աշկուհներ հրաւիրել, եւ իրաց ամեն եղելութիւնը հասարակաց ատենին ընծայել: Արդոյ խմբագիր, Հայուն ճակատագիրը կարծես հանապազ վիշտ եւ դառնութիւն է, այս թուաւոր մրուրը հայը չատ անգամ անգիտաբար իւր ներքին բարեկամներուն ձեռքէն խմած է, Պ. Աստուածատուր Սարը-կիւզէ-եան մականունանալ եւ շատերուն ծանօթ բարեկամին՝ իւր անիրաւ կրիցը հետեւելով երկրի մը ամբողջ կեանքը բարոյապէս վտանգի մէջ դրաւ, մոզի վարդապետ մը եւ ասօրինաւոր թաղական խորհուրդ մը իրեն նեցուկ գտնելով ամենայն կերպ գէշութիւններ ըրաւ, սակայն այսօր հասարակութիւնը իւր նենգաւոր կարապետին դէմ ելեր, Պատրիարքարան բողոքելով կը բողոքէ հանդերձ հանրագրով մը. դատ կուզեն եւ ատենանի ներկայացող չկայ, Սարը-կիւզէլ այս փախուստի ճամբան բռնելով միթէ՞ կը կարծէ որ անաչառ քննութիւնէ մը ազատած պիտի համարուի ցաւալի վիճակ. ո՞վ կրնայ ժրտել, որ այս ամենայն անկարգութիւնը տրգիտութեան եւ անկրթութեան արգասիք են: Ուշադրութիւննիս նոյն կէտէն առանց թահելու՝ քիչ մ'ալ Սարը-կիւզէլի պաշտպանած վարդապետին անվայել ընթացքը յիշենք, այս այն Առաքել վարդապետն է, որ Ազգը ամենայն իւր գիտցած է իւր գործունէութիւնը. . . եւ դեր ի վերայ կատարելութիւնը. . . Չմկածակցիք առաջին անգամ զինքը իւր երկնային պատգամաւոր ողջագործներին, բայց ամբողջ քանի մը օրէն իւր ներկը յայտնուեցաւ, մինչդեռ խեղճ ժողովուրդը հոգեւոր միւթարութեան կը կարօտէր, փուշ եւ դատասկ կը քաղէ անկէ, անիծից եւ դատապարտութեան զագրելի ձայնիւ կը լսէ, մինչդեռ բանաւոր շօտ մը իւր վերքերուն դարմանի կսպասէր, ան ալ առաւել իւր անյագ արծաթասիրութեամբը խոցել անոնց սրտերը: Վերջապէս մկրատը սրեց եւ միամիտ ժողովուրդ մը կեղեքելու ձեռնարկ եղաւ, եւ ահա այս քանի աւուր մէջ ամսականի պահանջմունքներ ընելով՝ զարկեր չարաչար վարժապետին գլուխը կրկնակի պատռերէ, այս տարօրինակ անկարգութեանը համար խարբերթու կուսակալին կողմանէ Պատրիարքարան թել դարնուած է եւ տեղացիք ալ գործը ինչ աստիճան ըլլալը կրկին թելով մեզ իմացուցած են. իւր ներածայր գիտութեամբը ժողովուրդը փետտելու, կողպատելու հնարք մը նիւթած է, որ ամեն լսողաց մեծ զարմանք կը պատճառէ, զիւղէ գիւղ աւետ եւ չինոս յայտարարութիւններ ըրեր է, թէ Պատրիարքարանէն ինծի բազմաթիւ վիճակներ յանձնուեցաւ:

ընդ ձեռամբ հովանաւորութեան իմոյ, զոր պարտք կը համարիմ ինքնագիր բուն օրինակը հոս դնել, որ կըսէ — « Պատրիարքարանէն, Սատրագամէն հրամանագիր եւ Կաւ նուաստութեանս միւթեթիւղութեան « որ Մալաթիա, Արապկէր, Ակն, Բալու « Խարբերդ, Չմկէզէկ եւ ասոնց բոլոր « գիւղերը մեզի յանձնուեցաւ եւ խարբերդ « գուրդէլիսին հրամանագիր եկաւ մեզի հա « Վար որ ինչ ի՞՞ֆատէ ընելու ըլլամ, լսէ եւ « ի՞՞ծրան ընէ »:

Արդոյ խմբագիր ասանկ վարդապետէ մը աղգը ինչ կսպասէ, եւ ինչ պտուղ պիտի քաղէ, ասանկները աղգի մը բարոյապէս ժանտախտ են, բեռ մ'են անտանելի, որ Ազգին վրայ ծանրացած են. վերջապէս փոխանակ բարի հայելի ըլլալու ժողովուրդեան դայթակողութեան քար մ'են: Ո՞ր գործքերը պատմում այս արժանայարգ վարդապետին, կամաչեմք ու կը պատկառիմք, միայն խնդրոյն հետազօտութիւնը Ազգային Վարչութեան ուշադրութեանը կը յանձնեմք:

Կաղաչեմք. . . խմբագիր բարեհաճեցէք սոյն Բ. Նամակինս Չիւր պատուական լրագրին մէկ անկիւնը տեղի չնորհել ի տեղեկութիւն համայն ազգայնոց:

Ընդունեցէք մեր բարձր ակնածութեանց հաւաստիքը

Մնամք անձնանուէր Անդամք Ազգիս 27 սեպտեմբեր 1866

Վ. Պօլիս (Իմզալար)

Մերգում Առաքել վարդապետին անպիտանընդունալ վագրի յիշէ պիգղաթ Վարչութիւն քէնտիտի տախի իղարար իթմիշ իքէն, թէքրարէն առաջնորդ վէքիլիյինէ կէօնաէրիլ մէսի իչին մէրգումուն հարաքեաթը նապէճալարընտան տահա դիատէ էսէֆ վէթէաճհիւպ խտէրիլ:

Պիգղիմ Բաթրիքիւսանէ էկէր Աւետարանը տիգղաթը օգուտա, էօյլէ թաթսըք թուղլարը եէմէք իչինէ վագ իթմէքտէն, վէ էօյլէ գուրուլարը չօպան տէյի սիւրիւլէր իչինէ կէօնաէրիլքիլքտէն վագ կէչէճէկի մէմուլի գալիտէն տիր:

— Պիթիլգտէն եազըլտըղընա կէօրէ, իւչ այտան պէրու օրատա գօլէրա տէվամիթմէքտէ օլտուղունտան, խայլիճէ քէսան վէֆաթ իթմիշ տիր, վէ էսէֆ իտէճէք եէրի շուրասի օրը քի հէքիմ վէ էճգաճը պուլունմաւտըղընտան, պիշարէ էհալի անճագ գօլէրանըն ինսաֆընս միւթաճ պուլունմուշ տուր:

— Մանգումմիլիլին 153 վէ 158 ինծի նիւս խէլէրինտէն հէր նասըլ իսէ էքսիլմիշ օլտուղունտան, քիմքի կէրի վէրիլ իսէ, սաթըճըլարըմըք թարաֆընտան եէնիսինի ալապիլէճէքիլինի իլան իտէրիլ:

ՄԱՆՁՈՒՄԷԻ ԷՅՔԵԱՐ

. . . խմբագիր .

Երէկուան 160 թիւ Մանգումմիլին մէջ « Աշոտ Բագրատունեաց եւ Սիօն Ամագիր » վերնագրով յօդուածին 7րդ պարբերութեան 11 առղը տպագրական սխալման մը ենթակայ եղած ըլլալուն, այսօր կը փութամ ուղղել, որ պիտի ըլլայ այսպէս:

(Ապացուցա) « Նեղու ջանայ, եթէ կարող չէ, եւ ինծի դէմ յանդիման յար » (ճակած ըլլալը կզգայ եւայն):

Մնամ եւայն:

Բողոքողս ընդդէմ Սիօնի ստութեան . . .

ՄԱՆՁՈՒՄԷԻ ԷՅՔԵԱՐ ԹԵԼԵԿՐԱՖ

Փարիս, 5 հոկ. սապահըն սաաթ 5 վէ 20 տագըգասընտա -

Ֆլօրանստան ալընան խապէրէ կէօրէ, Ավսթրիա իլէ իթալեա պէնինտէ միւսալահա ահտնամէսի թաստիգ գըլընմըշ տոր:

Ավսթրիալարար Վէնէտիլի Ֆրանսա ժէնէրալը 1ը Պէօֆէ թէսիմէ պաշլամըշլար տոր: Հոկտեմբեր 14տէ, գալիէն սէօյլէտիլիինէ կէօրէ, իթալեաթա թէսիլմ օլունմալարը գըմընտա էհալիտէն գուրա իսթէնիլէճէք տիր:

Բէթրսպուրկտան ալընան խապէրէ կէօրէ, Գարագօգօֆ իլէ հէմ-ճիւնհա պուլունանլարտան 54 քիչինին դաթլինէ, վէ 15 քիչինին տախի Սիպիլի կէօնտէրիլմէսինէ հիւքմ օլունմուշ տուր:

Բօմատան ալընան խապէրէ կէօրէ, Մէքսիգա իմբէրաթօրիչասը օրատա քէյֆսիլիլիլի:

Փարիս, 8 հոկտ. ախշամըն սաաթ 5 վէ 55 տագըգասընտա -

Լօնտրատան ալընան խապէրէ կէօրէ, Ինկիլթէրրա սէֆիլիլ լօրտ Գօվէյ սէրկիլի ումուլինին սօնունա գատար ֆարիստէ գալահագ տոր:

Ֆրանգֆորթուն Սէնա մէճիլիս, չէհրի մէքպուրուն Բրուսիտա իլալէսինէ գարչը բըրօթէսթօ իթմէքտէ տիր:

Նիւ-Եօրդ, 6 հոկտեմբեր.

Բամուգ 58

ՆԵՎԻՅՅԷ

Ամբիգա դագէթալարընտան ալընարագ, տիւնքի Գուրիլէտէ շու աթիլտէքի տէհչէթամիլ պիլի վուղուաթ օգուլունմուշ տուր: Եէօյլէ քի մայիս աեընտա, բարասըք սըֆաթը թաշըմագուտա օլտուղու հալտէ ատամըն պիլիսի Ամբիգա գատա պիլի իրլանտալը լօղանթասընա ինմիշ, վէ պիլի գաշ կիւնտէն սօնրա մէքքիւր լօղանթաեը քէնտի իտարէսինէ ալմըշ, վէ էվվէլքիլօղանթա սահիպի պիլտէն պիլրէ գայպ օլմուշ, վէ սիւալ իտէնլէրէ մէրգումբարաս, լօղանթաեը քէնտիսինին սաթըն ալմըշ օլմուշ, վէ էվվէլքիլ սահիպիսին աճէլէթէն պըրագըպ տիշարը կիթտիկինի սէօյլէմիշ, վէ էվվէլ էմիլտէ հէքքէստէ աալա սույի զաննտ գահիպ օլմանարագ ինանմըշ իսէտէ, սօնրատան հէր նասըլի սէ մէյտանէ չըգանինսան քէմիլլէրի իւղէրինէ, հիւքիլմէթ թարաֆընտան չիւրհէ օլունարագ արանըմըշ թէֆթիշ օլունմուշ, վէ մէրգումմուն լօղանթաճըրէ օլտիւրէրէք եէրինէ կէչտիլի շէօյլէ տուր:

սուհի, զեվալ լընըն էթինի տախի միւսա-
Ֆիրլէրէ ետիրտիկի անլաշըմըշ տըր :

— Պու տէֆա Ամէրիգատա երտըրըմ
Տաղը իսմինտէ պիր պիւլիւք հարպ սէ-
Ֆինէսի ինշա օլունմուշ, վէ սեպտեմբեր
Յ տէ թէճրիւպէսինէ տախի պագըմըշ
տըր :

Մէզքիւր կէմինին պօետու 300 աեազ
օլուպ, էնի 72 աեազ, վէ կէնիշ լիսի տա-
խի 7000 թօնէլաթալըգ իմիշ :

Մէզքիւր կէմինին գարլամասընա պին
թօնէլաթալըգ տէմիր սարֆ օլունմուշ
տուր :

Երտըրըմ Տաղընըն մաքինալարը 6 պին
աթ գուլվէթինտէ օլուպ, օն պէշ օն ալ-
թը փարէ պալիէմէզ թօրլարը թաշը-
եաճազ իմիշ, վէ պուշլարտան, վէ սայիր
մուհասէնաթլարընտան պաշգա, հարպ-
ճա պիր մուհասէնաթլար տահա վար իմիշ
քի, հէնուզ պաշգա հարպ կէմիլէրինտէ
կէօրիւլէմէմիշ իմիշ, շէյլէ քի, կէմի եւ-
րինտէն օյնամատըղ հալտէ, պէհէր թօր
իլէ սաաթտա պիրի պիր արգասընտան
օն ետտի տէֆա աթէշ իտէպիլիւր իմիշ :

Հարպճա պիգիմ հիւ պիր թէսապիւ-
րու մուզ պուլու նմատըղընտան, վագաա,
անճազ պէյլէ պիր կէմի եարըմըշ տէ-
եէրէք կէհէր կիտէրիլ. լաքին հարպ իւ-
մինէ աշինա օլան միլէթլէրին, Ամէրիգա
ճիւմհուրիյեթինին նէ գատար իլէրու
կիթմէքտէ օլտուղուսու րանա Ֆէհմ իւ
տէճէքլէրի շիւքհէսիլ տիր :

— Ֆրանսա իմբէրաթօրիչաւը հագրէթլէ-
րինին զիեատէսիլէ տիւտար օլաուգլարը չօգ
տէֆա զագէթալարտա օգունմուշ օլուպ, վէ
շու եէնի պիր ամէլլէրի, էօյլէ օլտուգլարընը
քեամիլէն թաստիգ իյլէմիշ տիր :

Շէյլէ քի մուզղամ գաթլարտան պի-
րիսինին քէֆիլիկինի իշիտէրէք, էլինտէն
կէլէն տօսթլուղու մէվղըր ինրայէ գօմազ
միւրաթ իթտիկինտէն, քէնտի նէգտինտէ իւ-
բէրաթօրիչալըգ թաճընտան զիեատէ միւ-
թէպէր ու միւթէրէմ սաեըլան պիր գաշ
գըթա մասունքլարը միւմայիլէյ զաթա կէօն-
տէրմիշ տիր :

— Գուրիէ տը լա Մօզէլ նամ զագէթա-
տա օգունտուղուսա կէօրէ, պալեասընտա
« Յիսուսու կոյս Մարիամըն պաշընտա թաշը-
մաթը » տէյի պասըմըշ օլտուղու հալտէ պիր
տուա լայիհասը կէօրիւլմիւշ տիր :

Մէզքիւր տուանըն մաէլի շու աթիտէքի
սալէթտէ իմիշ :

« Սա կիւնահարզ սուրէթտէ համիլէ օլան
Մարիամ, սիլէ բեհա իտէրիլ, պիգիմ իշին
շէֆաաթըրըգ իտինիլ :

« Քէլամ վիւճուտ օլտու, վէ կէլիպ պի-
գիմ իշիմիլտէ պուլունտու :

« Յիսուս, Մարիամ, Յօվսէփ, վէ ազիզ
Ֆիլիօմիս պիլէ հիմայէթ իտինիլ :

« Նէ եուսուրճազ, նէ գօլէրա, վէ նէտէ
սայիր իլլէթի ումումիլէ, պու տուանըն պու-
լունտուղու խանէլէրէ կիթէմէյէճէքլէր տիր.
պու խայրըլ խապէրի, քէնտի Անարատ Յղու-

թիւնու կիւնիւնտէ, կոյս Մարիամ, ազիզ
Ֆրանսա տիւսիլ թարիգաթընտան օլան պիր
տիւտար բաբասա թէպիլիլէ հիմայէթ իյլէմիշ
տիր :

Ա Ձ Դ

Ես ի ներքոյ ստորագրեալս՝ յԱնգղիա
Մանչէսթըր քաղաքին մէջ իրրեւ ընդհա-
նուր յանձնարարութիւն ընդունող (գօմիսիօն-
ճի) վաճառական, մշտակաց բնակութիւն
հաստատելու համար, մօտերս հոն երթալու
վրայ ըլլալով՝ պատիւ ունիմ ծանուցանել աս
երկրին վաճառական հասարակութեան որ
Մանչէսթըրի ամէն տեսակ վաճառքներու՝
այսինքն թուիս եւ սպիտակացեալ (գասարը)
մանածներու, թուիս, սպիտակ եւ ներկը-
նուած տարազներու (պէզ) զանազան տե-
սակ բրդեղէն եւ վշեայ (քէթէն) վաճառք-
ներու, եւ ամեն տեսակ պասմաներու հա-
մար, յանձնարարութիւններ (գօմիսիօն) կը
խոստանամ ընդունելու հետեւեալ պայման-
ներով :

1. Կը խոստանամ տեղականապէս կարե-
ւի եղած ամէն դրաւոր յանձնարարական
հրամանները (օրտըր) չուտով կատարել :

2. Իմ թղթակիցներուս՝ յատկութեան,
քանակութեան եւայլն վերաբերեալ ըրած
դիտողութեանց ճշդիւ ուշադրութիւն պիտի
ըլլուի, սակայն պէտք է որ՝ անոնց կող-
մէն ալ որոշ եւ լիովին գրուած ըլլայ :

3. Իմ թղթակիցներս իրենց համար ա-
ռած վաճառքներուս, առնուած գինովը ի-
րենց տրուելու օգուտը պիտի ունենան,
թէեւ որ եւ իցէ վաճառք մը շուկայի դինէն
20 0/0 վար առնուիլն ալ պատահած ըլլայ :

4. Իրենց վաճառքներուն մինչեւ հոս
հառնիլը, եղած ծախուց համար ամբողջ
50 0/0 պիտի առնուի, սոյն հաշուոյն մէջ ըլլա-
լով ընտիր նիւթերով հալը (տէնի) փաթթել,
կարեն, ծանուցագիրը (եաֆթան) փակ-
ցունելն, տամզա կոխելն, կառքով լիւրը-
բուլ իջեցունելն, մակոյկի վարձքը, փօս-
թան, մօսթրան, բեռնագիրն (գօնօշիուսին-
թօ), ցամաքի եւ ծովու ապահովագրութիւնն
(մասնաւոր վնասէ գուրս) եւ լիւրբուլէն
մինչեւ կոստանդնուպօլիս չօգենաւուն վարձ-
քը :

5. Վաճառքներու յայտագիրին ընդհա-
նուր գումարին վրայ, ծախուց գումարն ալ
հաշուի առնելով՝ 20 0/0 պիտի առնուի գօ-
միսիօն :

6. Ստակի բոլոր ըսգօնթօնները, եւ տա-
րագագործաց Տէրերու (ֆապրիգանթ), ծաղ-
կանկար կերպաս գործողներու (պասմաճը),
թափիչներու (գասսարճը), ներկարարներու
կողմէն երեւմեակի եղած բոլոր չնորհքները
եւ ինչպէս նաեւ ամէն վաճառքներու աւեր-
ները (ֆէնթ), եթէ կայ, իրենց յայտագիրին
գումարէն վար երթալով ամբողջապէս թըղ-
թակիցներու պիտի տրուի :

7. Քաշուած փոխանակագիրներուն (քօ-
լիչա) ըսգօնթօնի վրայ եղած չահու եւ գօմի-
սիօններու գումարը անմիջապէս յիշեալ ըս-
տակներու ամբողջ գումարէն պիտի հանուի,
եւ յիշեալ փոխանակագիրներուն զուտ գու-
մարը թղթակիցներուս հետ եղած հաշուոց

պարտքին փոխարէն պիտի սեպուի, որոնց
վճարումը ըսգօնթօնի եւ գօմիսիօնի մասնաւոր
հաշիւներով մէկ տեղ միամսեայ կամ եռա-
մսեայ ըլլալու է :

8. Կանոնաւոր թղթակիցներու համար,
որոնց յանձնարարական հրամանները մէկ
մէկու վրայ հաշուելով՝ եթէ չարաթը հազար
լիրայէն պակաս չէ, ծախուց համար պա-
հանջա 4 0/0, եւ գօմիսիօնը (յանձնարարու-
թեան վարձք) 1 0/0 պիտի ըլլայ :

9. Ո եւ իցէ թղթակիցի մը կողմէ իր
վաճառքներուն բուն առնուած գնոյն նը-
կատումը տարակոյս ծագելու ըլլայ նէ, դա-
շամ կը խոստանամ ծախու առած բաներուս
բնագիր ցուցակը հանելով կամ իրեն յանձ-
նել եւ կամ ո եւ իցէ մէկուն, որու որ ինք
զանի քննելու համար կուզէ կարդացունել
տալ, եւ եթէ իրենց վաճառքներուն սկզբ-
նական գնոյն վրայ ամենաթեթեւ յաւելում
մը յայտնելու ըլլան նէ, տարբերութեան
տառնապատիկը հասուցանել կը խոստանամ :

10. Թղթակցութիւնը Յունարէն, Անգ-
ղիէրէն, Գաղղիէրէն, կամ Տաճկերէն լեզու-
ներով ըլլալու է. սակայն Տաճկերէնը պէտք
է Յունական, կամ Եւրոպական տառերով
գրել, եւ ամեն նամակները առանց ստակ
վճարելու պիտի ղրկուին :

11. Իմ թղթակիցներուս համար եղած
ամեն գործնառութիւն իմ կողմանէս իրրեւ
խստիւ դադանի պիտի պահուին :

12. Ղրկուած ստակի նըկատումը՝ իմ թղթ-
թակիցներս իրենց յանձնարարական հրամա-
նին հետ մէկտեղ յիշեալ օրտըրին ամբողջ
գումարին կէսը, եւ կէսն ալ երեք շաբաթէն
ղրկելու են : Կամ կրնան Մանչէսթըրի մէջ
եղած որ եւ իցէ պատուաւոր գործարանի
կամ պանգայի մը հրահանգներ ղրկել, որ
յայտագիրը (մալ պէեաննամէսի) եւ նաւու
բեռնագիրը ընդունած ատեն՝ ցոյց տուած
գումարն ինծի հատուցանէ, եւ կամ առնե-
լիքիս համար կրնան Մանչէսթըրի, Լօնտո-
նայի, եւ Լիւրիփուլի մէջ որ եւ իցէ պատ-
ուաւոր գործարան մը ցոյց տալ ինծի, սա-
կայն Տրդ. պայմանին մէջ յիշուած այն թղթ-
թակիցը, որ կրնայ կարող ըլլալ շաբաթը
1000 լիրայի չափ ղրկել ինծի, կրնայ նաեւ
իր գործառնութեանը եւ պաշտօնական պատ-
ուոյն համեմատութեամբ ինծի հետ գրէտի-
թօյով գործել :

Վերջապէս՝ այն թղթակիցներուն, որք
թէ չատ եւ թէ քիչ իրենց յանձնարարա-
կան հրամաններու գումարը՝ իրենց վաճառքն
ընդունելէն առաջ պիտի ղրկեն. անոնց հա-
մար ալ իմ երկարատեւ հաստատուել վաճառա-
կանական պաշտօնս ամենալաւ երաշխաւո-
րութիւն մ'է. եթէ աւ բաւական չեն համա-
րիր, ազատ են իրենց վստահութիւնը վեր-
ցունել, եւ ուրիշ գործակալներու դիմել :

Կ. Պօլիս 1866
սեպ. 26 ալաֆրանկա

Ճ. Բաբաս օղլու

ՍԱՀԻԳ ՂԱԶԷԹԱ
ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ
ԼԵՂԱՆԹ ՀԵՐԱՆՏԵՐԸ ԲԱԳԻԱՆԵՍԻՆԵՑԻ
ԳԵՌԱՆԵՐԱ ՅՈՐԴՈՒ ԵՈՒՄԱ, ԵՅԵՐԵՐԱ ՅԵՐԵՐԱ
ԳԵՐԵՐԵՐԵՐ ԳԱՐԵՐԵՐԱ ՆԻՒՅԵՐՈ 549 :